

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.fjr@regeringskansliet.se

Diarienummer
LI2025/00934

Datum
2025-09-14

Remissvar från BirdLife Sverige gällande betänkandet *En ny nationell myndighet för viltförvaltning* (SOU 2025:50)

BirdLife Sverige har givits tillfälle att lämna synpunkter på förslagen och materialet i betänkandet *En ny nationell myndighet för viltförvaltning* (SOU 2025:50). BirdLife Sverige har stor insyn i exempelvis hur sjakt (på fågel) bedrivs och vilken påverkan det medför. Vi delar gärna med oss av vår kunskap och våra insikter för att regeringen ska kunna fatta välgrundade beslut.

Den genomförda översynen och betänkandet syftar till att *"säkerställa en effektiv ansvarsfördelning som främjar en långsiktigt hållbar jakt och viltvård och en fungerande viltförvaltning där bevarande av viltarter, brukande av viltet som resurs samt begränsning av skador och olägenheter av vilt beaktas."* Av uppdragsbeskrivningen framgår att utredningen har haft att *"se över fördelningen av de uppgifter som ett antal statliga förvaltningsmyndigheter ansvarar för inom området jakt och viltvård. I detta ingår att utreda formerna för och föreslå att en ny jakt- och viltvårdsmyndighet inrättas som ska ansvara för viltförvaltningen på nationell nivå."* Detta kan förefalla högst rimligt.

Men att därutöver föreslå att den nya jakt- och viltvårdsmyndigheten ska ta över huvudansvaret för artbevarande och artskydd förefaller vara ogenomtänkt och långt utanför logikens gränser. Artbevarande och artskydd är frågor med mycket större bredd än viltförvaltning. Den kompetens och erfarenhet samt ansvaret att jobba med dessa frågor som i dag finns hos Naturvårdsverket bör med fördel fortsatt vara lokaliserad hos den myndigheten. ***Naturvårdsverket bör ges starkt mandat och tillräckliga resurser för att utveckla sitt uppdrag med viltförvaltning, vilket skulle vara avsevärt mycket mer resurseffektivt jämfört med att bilda en ny myndighet.***

BirdLife Sveriges huvudbudskap i detta remissyttrande är att huvudansvaret för artbevarande och artskydd för fåglar inte ska ligga hos en myndighet med huvudsyfte att främja jakt. Risken skulle i så fall vara uppenbar att frågor om artbevarande och artskydd som inte alls har med jakt att göra – t.ex. områdesskydd, miljöövervakning, naturrestaurering och klimatanpassning – behandlas felaktigt och med bristande kompetens. Detta gäller även Sveriges möjligheter att leva upp till internationella förpliktelser, däribland Bonnkonventionen (CMS).

Om huvudansvar (och kompetens) skulle flyttas till en ny viltförvaltningsmyndighet, så skulle Naturvårdsverkets kvarvarande uppgifter ändå omfatta bevarande och skydd av alla andra arter än däggdjur och fåglar. Eftersom de olika organismgrupperna är starkt sammankopplade, inte minst genom sina livsmiljöer, vilka bl.a. behandlas inom ramen för arbetet med art- och habitatdirektivet samt naturrestaureringsförordningen, skulle huvudansvaret för artbevarande och artskydd bli uppdelat mellan två olika myndigheter. Detta skulle onekligen försvåra arbetet och göra det ineffektivt. Den nya myndigheten skulle således behöva överta huvudansvaret för artbevarande och artskydd för samtliga organismer från Naturvårdsverket för att någon samordningseffekt skulle kunna uppstå, men då skulle den bli något mycket mer än en viltförvaltningsmyndighet. Vi anser att förhållningssättet att i förvaltnings- och myndighetsperspektiv separera fåglar och däggdjur från övrig natur inte är förenligt med den kunskaps- och ekosystembaserade verkligheten. Arter måste skyddas i samspel med sina livsmiljöer, och arbetet med artbevarande och artskyddad måste ske utifrån ett landskapsperspektiv.

I kapitel 4.4 (sida 227) bedöms risken för att Naturvårdsverket och Viltförvaltningsmyndigheten behöver ha samma kompetenser vara begränsad av det faktum att Naturvårdsverket inhämtar en stor del av kunskapen om arter och deras livsmiljöer med hjälp av andra myndigheter och universitet. BirdLife Sverige anser i stället att ***det överlappande kompetenskravet kommer att bli omfattande***, bl.a. eftersom de data och den information som inhämtas i många avseenden måste tolkas och införas i rätt kontext av tjänstepersoner med hög kompetens om aktuella arter och deras livsmiljöer. Utredningen förefaller bortse från eller negligera detta faktum, vilket också framgår av Naturvårdsverkets yttrande (se kapitel 10.4.1, sida 443). Artskydd och artbevarande i skogens ekosystem ska enligt utredningens förslag hanteras av fyra myndigheter. Redan nuvarande tre (Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna) vållar viss

samordningsproblematik. I fråga om marina djur och ekosystem blir det tre olika myndigheter – Viltförvaltningsmyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket – med överlappande kompetenskrav (se vidare kapitel 4.9 och 4.10, sida 234–235, samt kapitel 10.5.1, sida 446).

BirdLife Sverige stödjer förslaget att regeringen bör utreda om länsstyrelserna bör ha tillsynsansvar även enligt jaktlagen (kapitel 4.18.2, sida 254). Det är i dagsläget en stor brist att länsstyrelserna saknar tillsynsansvar t.ex. när det gäller skyddsjaktlagstiftningen som länsstyrelserna fattar beslut om. Förslaget bör genomföras oavsett eventuellt bildande av en ny viltförvaltningsmyndighet.

BirdLife Sverige stödjer förslaget att Trafikverket och Polismyndigheten ska få ett regeringsuppdrag att gemensamt utreda och föreslå hur ansvaret för eftersök av vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon eller spårbundet fordon ska överföras från Polismyndigheten till Trafikverket (kapitel 7.6, sida 378). I dagsläget sker avlägsnande av exempelvis renar, älgar och rådjur som blir påkörda av tåg alldeles för långsamt, med påföljd att örnar och andra rovfåglar också blir påkörda. Detta medför skadliga effekter för artbevarande och artskydd samt uppenbara olägenheter för lokförare m.fl. Omorganiseringen bör inkludera ett tydligt syfte att vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon eller spårbundet fordon ska lokaliseras och avlägsnas snabbt (åtminstone inom ett dygn). Förslaget bör genomföras oavsett eventuellt bildande av en ny viltförvaltningsmyndighet.

BirdLife Sverige finner det lämpligt att Polismyndighetens hantering av statens vilt förs över till länsstyrelserna (se kapitel 8.4.3, sida 400). Uppgifterna måste därvid inkludera att länsstyrelserna ska polisanmäla misstanke om olaglig hantering av statens vilt. (Utredningens förslag är att Polismyndigheten fortsatt ska ta emot anmälningar om misstanke om brott som rör statens vilt, men den föreslagna överföringen av laglig hantering kan innebära att anmälan görs till länsstyrelsen även då misstanke om brott föreligger.) Förslaget bör genomföras oavsett eventuellt bildande av en ny viltförvaltningsmyndighet.

I kapitel 9.5.5 (sida 426) framställs att intresseorganisationer bör delta i arbetet med att förebygga skador som orsakas av vilt i samråd om metoder för att samla in data och framställa statistik. Detta bör rimligen även inkludera miljöorganisationer. BirdLife Sverige besitter expertis i fråga om exempelvis gäss, svanar, trana och storskarv.

Som framgår ovan anser föreningen att det finns uppenbara risker med förslaget att bilda en ny viltförvaltningsmyndighet. Till detta kommer nackdelar i form av administrationsförändringar, utökade kostnader, osäkerheter och ineffektivitet, främst i samband med uppstarten (se t.ex. kapitel 10.1.2, sida 431, samt kapitel 10.3.2, sida 434 – 435). ***BirdLife Sverige anser således att regeringen inte ska gå vidare med bildandet av Viltförvaltningsmyndigheten.*** Om regeringen ändå skulle välja att göra det, bör Viltförvaltningsmyndighetens ansvarsområde begränsas till jaktbart vilt, att främja viltet som resurs samt förebygga och begränsa skador. När det gäller främjande av viltet som resurs bör naturturism, fågel- och viltskådning samt andra former av upplevelsebaserat friluftsliv ges en självklar plats i viltförvaltningen.

För BirdLife Sverige,

Jens Mattsson
Styrelseledamot
BirdLife Sverige
E-post: jens.mattsson@birdlife.se

Daniel Bengtsson
Fågelskyddsansvarig
BirdLife Sverige
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se
Tel. 070 515 45 33